

Stručni rad

**ŠKOLSKI PROJEKT ČITAMO JEZIČNE
SAVJETE – UČIMO HRVATSKI STANDARDNI
JEZIK**

Alen Orlić

Klasična gimnazija, Zagreb

Sažetak

U školskoj godini 2024./2025. učenici dvaju prvih razreda Klasične gimnazije u Zagrebu sudjelovali su u školskome projektu *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*, koji je pokrenuo nastavnik Alen Orlić. U radu se navode poticaji za pokretanje toga projekta, objašnjava se način provođenja projekta, navode se predstavljeni jezični savjeti i uočene različite preporuke u jezičnim savjetnicima te je dan osvrt na predstavljanje projekta u zagrebačkoj Knjižnici *Savica* i u zagrebačkoj Knjižnici *Medveščak* u kojoj je na Odjelu za mladež bila izložena i tematska izložba *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik* nastala zahvaljujući školskomu projektu. Na kraju rada predstavljeni su rezultati provedene ankete među učenicima u vezi s njihovim sudjelovanjem u projektu *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*.

Ključne riječi: jezični savjeti, jezični savjetnici, hrvatski standardni jezik, školski projekt

1. UVOD: MOTIVACIJA ZA POKRETANJE PROJEKTA

U školskoj godini 2024./2025. kao nastavnik Hrvatskoga jezika u Klasičnoj gimnaziji dobio sam dva prva razreda te sam u tim dvama razredima na početku nastavne godine proveo inicijalnu provjeru znanja kako bih provjerio s kakvim su znanjem iz gramatike i pravopisa učenici došli iz osnovne škole u gimnaziju. Takvu inicijalnu provjeru znanja provodim uvijek kad dobijem novu generaciju učenika. Međutim, rezultati inicijalne provjere znanja u tim dvama razredima bili su znatno lošiji od rezultata mojih prijašnjih generacija iako su zadani zadatci bili gotovo jednaki kao u inicijalnim provjerama prijašnjih nekoliko generacija. U jednom od tih dvaju razreda od dvadeset petero učenika u razredu čak ih je sedamnaestero na inicijalnoj provjeri znanja postiglo rezultat manji od 50 %. Nažalost, ni rezultati drugoga prvog razreda nisu bili mnogo bolji, a budući da su mi već i pri upoznavanju na prvome nastavnom satu pokoji učenici oba razreda priznali da su u osnovnoj školi imali poteškoća s gramatikom, smatrao sam da trebam nešto poduzeti kako bi se to popravilo, stoga sam odlučio pokrenuti projekt *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*.

2. PROVOĐENJE PROJEKTA

U projektu su sudjelovali svi učenici 1. C i 1. E razreda Klasične gimnazije u Zagrebu, ukupno 49 učenika. Zadao sam učenicima čitanje jezičnih savjeta u odabranim suvremenim jezičnim savjetnicima hrvatskoga jezika.

Tijekom rujna i listopada učenici su samostalno čitali jezične savjete iz ovih triju jezičnih savjetnika: *555 jezičnih savjeta* Goranke Blagus Bartolec, Lane Hudeček, Željka Jozića, Ivane Matas Ivanković i Milice Mihaljević, *Hrvatski jezični savjeti* Sande Ham, Jadranke Mlikote, Borka Barabana i Alena Orlića, *Reci mi to kratko i jasno: hrvatski za normalne ljude* Nives Opačić. Razlozi su odabira baš tih jezičnih savjetnika suvremenost, jednostavnost (učenici prvoga razreda gimnazije jezične savjete u tim savjetnicima mogu lako razumjeti), brojnost jezičnih savjeta i dostupnost u školskoj knjižnici.

Svaki je učenik iz jezičnih savjetnika trebao pripremiti dva zadana jezična savjeta koja je u dogovorenome danu na početku nastavnoga sata ukratko trebao izložiti u razredu pred učenicima i nastavnikom. Gotovo svaki sat Hrvatskoga jezika od početka studenoga do sredine veljače započeo bi kratkim učeničkim izlaganjem dvaju jezičnih savjeta. Nakon ili tijekom predstavljanja svakoga jezičnog savjeta učenici su na ploču napisali ključne podatke o izloženome savjetu, a ostali su učenici te podatke trebali zapisati u svoje bilježnice. Svaki je

učenik svoje predstavljanje jezičnih savjeta završio tako što je ostalim učenicima postavio pokoje pitanje u vezi s izloženim savjetima kako bi provjerio jesu li ih dobro upamtili. Jesu li učenici dobro upamtili izložene jezične savjete, provjeravalo se i u jednome od zadataka pisane provjere znanja iz jezika, koja se pisala nakon što su svi učenici predstavili svoje jezične savjete u razredu. U tom su zadatku učenici trebali prepisati zadane rečenice s odstupanjima od norma hrvatskoga standardnog jezika tako da budu napisane u skladu sa standardnojezičnim normama, npr. zadanu rečenicu *Predavanje je praćeno od strane studenata*. učenici su trebali prepisati ovako: *Studenti su pratili predavanje*.

Učenici 1. C razreda ukupno su predstavili ovih 50 jezičnih savjeta:

1. Aninoga > Anina
2. audiozapis
3. benefit > povlastica, prednost, korist
4. bez da > a da, i, a
5. bez obzira što > bez obzira na to što
6. bojati > bojiti
7. brinuti > brinuti se
8. često puta > često
9. četvrti po redu > četvrti
10. čitalac > čitatelj
11. delikvent > delinkvent
12. dozvoliti > dopustiti
13. e-mail > e-pošta, e-poruka, e-adresa
14. filter > filter
15. freelancer > slobodni stručnjak
16. gdje, kamo i kuda
17. Goranovac > goranovac
18. hidratacija i hidracija
19. hvala lijepa i hvala lijepo
20. ići kod liječnika > ići (k) liječniku
21. ikada
22. imunitet > imunost
23. iskopirati > kopirati
24. ispravan > pravilan/točan
25. Jakovov > Jakovljević
26. još više poticajan > još poticajniji
27. koristiti što > koristiti se čime
28. krivo rješenje > pogrešno rješenje
29. kroz rad na projektu > radom na projektu / tijekom rada na projektu
30. lagati koga > lagati komu
31. ličiti i nalikovati
32. link > poveznica
33. lista > popis
34. mada > iako, premda

35. Medveščak > Medveščak
36. multimedijalni > multimedijski
37. njegovog(a) > njegova
38. obećajem > obećavam
39. odložiti i odgoditi
40. odnosno
41. ovisiti o i zavisiti od
42. podesiti > namjestiti
43. posjeta > posjet
44. postav i postava
45. postepeno > postupno
46. proslava 20.-oga/20-oga rođendana > proslava 20. rođendana
47. rađe > radije
48. umrijeti, uginuti, uvenuti
49. vremensko razdoblje > razdoblje
50. zadaća, zadaćnica, uradak.

Učenici 1. E razreda ukupno su predstavili ovih 48 jezičnih savjeta:

1. alternativa
2. drugačiji i drukčiji
3. jaje
4. kako i na koji način
5. koautor > suautor
6. kojega i koji
7. kožni i kožnat
8. krenuti > početi
9. licenca > licencija, ovlasnica
10. meni > jelovnik, izbornik
11. najoptimalniji > optimalan
12. naprosto > jednostavno
13. nasuprot, unatoč, usprkos
14. nedaleko grada > nedaleko od grada
15. Nova godina i nova godina
16. od strane
17. odlučiti će > odlučit će
18. odmarati i odmarati se
19. ovaj tjedan > ovoga tjedna
20. par i nekoliko
21. pedagogica > pedagoginja
22. pekara i pekarnica
23. pete veljače > petoga veljače
24. piva > pivo
25. po prvi put > prvi put
26. pod nastavom > za vrijeme nastave, tijekom nastave
27. poanta, poanta
28. pošto

29. prijem > prijam
30. profesor iz matematike > profesor matematike
31. profesore Kovačić > profesore Kovačiću
32. propisi EU > propisi EU-a
33. ranije i prije
34. raspravljati po pitanju > raspravljati o
35. s namjerom da > da
36. s obzirom da > s obzirom na to da
37. s vlakom > vlakom
38. s, sa
39. sa i bez iskustva > s iskustvom i bez njega
40. saučješće > sućut
41. seliti i seliti se
42. sestra od Marka > Markova sestra
43. sipati, lijevati, točiti
44. skoncentrirati se > koncentrirati se
45. strana i stranica
46. točci > točki
47. uputstvo > upute
48. veče > večer.

3. RAZLIKE U JEZIČNIM SAVJETNICIMA

Čitajući jezične savjete, učenici su uočili da se katkad u različitim jezičnim savjetnicima za istovjetne jezične dvojbe nude različita rješenja. Tako je učenica koja je pripremila jezični savjet *drugačiji i drukčiji* zamijetila da u jezičnome savjetniku *555 jezičnih savjeta* piše da se zbog tradicijskih razloga normativna prednost u strožim stilovima standardnoga jezika daje obliku *drukčiji* (Blagus Bartolec i dr. 2016: 50, 51), dok u jezičnome savjetniku *Reci mi to kratko i jasno: hrvatski za normalne ljude* piše da su oba oblika pravilna u hrvatskome standardnom jeziku: „Ne bojte se, upotrijebite koji hoćete, oba su dobra.“ (Opačić 2009: 55). Učenik koji je pripremio jezični savjet *poenta i poanta* zamijetio je da u jezičnome savjetniku *555 jezičnih savjeta* piše da riječ *poanta* ima prednost u standardnome jeziku pred riječju *poenta* zbog toga što se ustalila u uporabi te zbog toga što je bliža glasovnomu sastavu francuske riječi od koje dolazi (Blagus Bartolec i dr. 2016: 114), a u jezičnome savjetniku *Reci mi to kratko i jasno* piše pak da bi prema izvornomu izgovoru bolja bila *poenta*, a uz to navedeno je i da je glagol samo *poentirati*, a smjer u likovnoj umjetnosti *poentilizam*. (Opačić 2009: 160). Učenik koji je pripremio jezični savjet *hvala lijepa i hvala lijepo* zamijetio je da u svim trima jezičnim savjetnicima piše da je imenica *hvala* ženskoga roda i da bi uz nju stoga trebao biti pridjev ženskoga roda, no uočio je da u jezičnom savjetniku *Hrvatski jezični savjeti* piše da „*hvala* može doći kao izraz zahvale: *hvala lijepo*, a tada se ne mijenja po padežima i u

tom izrazu može biti i srednji rod, *lijepo hvala.*“ (Ham 2014: 59), dok u jezičnim savjetnicima *555 jezičnih savjeta* i *Reci mi to kratko i jasno* piše da je samo izraz *Hvala lijepa!* pravilan (Blagus Bartolec i dr. 2016: 66; Opačić 2009: 77).

4. JAVNA PREDSTAVLJANJA PROJEKTA I IZLOŽBA UČENIČKIH PLAKATA

Prvoga i zadnjega dana Mjeseca hrvatskoga jezika, manifestacije koju je pokrenuo Institut za hrvatski jezik 2013. godine, učenici 1. C i 1. E razreda Klasične gimnazije zajedno sa svojim nastavnikom javno su predstavljali rezultate svoga rada na projektu *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*. Naime, na Međunarodni dan materinskoga jezika (21. veljače), prvoga dana Mjeseca hrvatskoga jezika, učenici 1. C razreda predstavili su rezultate svoga rada na Odjelu za mladež zagrebačke Knjižnice *Medveščak*,¹ a zadnjega dana Mjeseca hrvatskoga jezika (17. ožujka), kojim se obilježava dan objave *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika* iz 1967. godine, učenici 1. E razreda predstavili su rezultate svoga rada u zagrebačkoj Knjižnici *Savica*.² Svaki je učenik na predavljanju projekta izrekao jedan od dvaju pripremljenih jezičnih savjeta (na nastavi u razredu, kao što je već spomenuto, svaki je učenik predstavio dva jezična savjeta). Na oba predavljanja nakon učeničkih kazivanja jezičnih savjeta posjetitelji su pohvalili projekt i učenike koji su govorili jezične savjete te su istaknuli da su i sami ponešto naučili te da su im kazivani jezični savjeti otklonili neke jezične dvojbe.

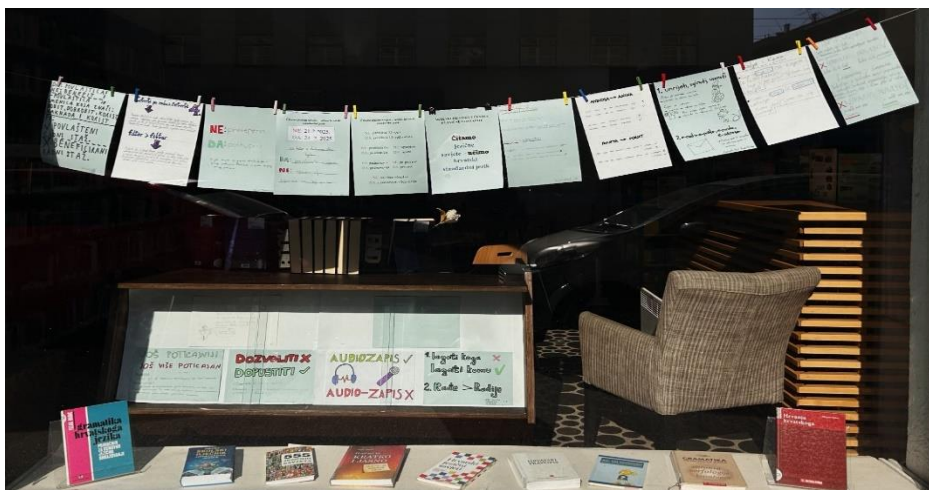

Učenici 1. E predstavljaju projekt u Knjižnici *Savica*, a učenici 1. C na Odjelu za mladež Knjižnice *Medveščak*

¹ Više o predavljanju projekta učenika 1. C u Knjižnici *Medveščak* može se pročitati u članku učenice Antee Kanaet (4. A) na stranici Časopisa učenika Klasične gimnazije *Mi*: <https://casopis-mi.org/citamo-jezicne-savjete-ucimo-hrvatski-standardni-jezik/> (pristupljeno 3. svibnja 2025.).

² Više o predavljanju projekta učenika 1. E u Knjižnici *Savica* može se pročitati u članku učenice Maje Kaleb (1. C) na stranici Časopisa učenika Klasične gimnazije *Mi*: <https://casopis-mi.org/mjesec-hrvatskoga-jezika-otvorili-i-zatvorili-projektom/> (pristupljeno 3. svibnja 2025.).

U izlogu Odjela za mladež Knjižnice *Medveščak* tijekom Mjeseca hrvatskoga jezika, odnosno od 21. veljače do 17. ožujka 2025. bila je izložena izložba učeničkih radova *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*. Na toj izložbi uz jezične savjetnike i ostale jezične priručnike hrvatskoga standardnog jezika bili su izloženi plakati, koje su osmislili i izradili učenici 1. C razreda, a na kojima su učenici slikovito predstavili neke od brojnih jezičnih savjeta koje su obradili u sklopu projekta.

Izložba *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik* na Odjelu za mladež Knjižnice *Medveščak*

5. ANKETA

Nakon što su završile sve učeničke aktivnosti u vezi s projektom *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*, u oba razreda koja su sudjelovala u projektu provedena je anonimna anketa o zadovoljstvu sudjelovanja u projektu. U anketi je sudjelovalo 47 učenika.

Anketa se sastojala od ovih pitanja/zadataka:

1. Je li ti se sviđjelo sudjelovati u aktivnostima projekta *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*? Zaokruži slovo ispred jednoga od ponuđenih odgovora.
A. sviđjelo mi se   B. niti mi se sviđjelo niti mi se nije sviđjelo   C. nije mi se sviđjelo
2. Navedi što ti se sviđjelo u projektu *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*.
3. Navedi što ti se nije sviđjelo u projektu *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*.
4. Bi li želio/željela i sljedeće školske godine sudjelovati u projektu *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*? Zaokruži jedan od odgovora.
A. da   B. ne   C. svejedno mi je

85 % učenika odgovorilo je da im se sviđjelo sudjelovati u aktivnostima projekta, 15 % učenika zaokružilo je odgovor *niti mi se sviđjelo niti mi se nije sviđjelo*, a nijedan učenik nije odgovorio da mu se nije sviđjelo sudjelovati u projektu.

Ovo su neki od učeničkih odgovora u vezi sa zadatkom da navedu što im se sviđjelo u projektu:

Sviđalo mi se što smo uz pomoć projekta naučili kako se pravilno koristiti riječima i što smo dobili dobre ocjene.

Sviđjelo mi se što imamo priliku sami nešto naučiti i podijeliti znanje s ostatkom razreda.

Sviđjelo mi se što smo iz tog nešto naučili i bilo je korisno.

Sviđjelo mi se izlaganje pred razredom.

Kroz projekt (*sic!*) naučili smo neke nove stvari i ispravili smo pogreške koje smo upotrebljavali svakodnevno.

Sviđjelo mi se što ste nas nagradili odličnim ocjenama.

Zbog ovog projekta naučila sam mnoštvo novih informacija i sviđjelo mi se to što smo predstavili jezične savjete publici.

Sviđio mi se način na koji smo obrađivali jezične savjete, mislim da smo mogli na kreativan i jednostavan način naučiti pravilno se izražavati. Sviđjelo mi se i to što je svaki učenik dobio samo 2 jezična savjeta za obraditi (*sic!*) tako da nismo imali previše posla.

Nauči se korištenje točnih izraza uz minimalni trud i još je zabavno.

Puno sam toga naučila, a baš zato što smo svi izlagali puno sam zapamtila. Sviđjelo mi se i što smo svoj rad negdje izložili.

To što su učenici imali priliku predstaviti gradivo na drugačiji način i time su bile veće šanse da će pojedinac jezičnu normu zapamtiti.

Sviđjelo mi se znanje koje sam stekao. Izlaganje savjeta u knjižnici pokazalo mi je kako prezentirati i kako je prezentirati pred publikom.

Sviđjelo mi se što smo se osvijestili kako dosta često netočno govorimo neke riječi ili izraze.

Sviđjelo mi se to što odmah od prvog razreda razvijamo prezentacijske vještine pred drugima.

Sviđio mi se ugođaj knjižnice, organizacija i to što smo dobili sokove i grickalice na kraju.

Naučila sam pravila i zanimljivosti o svom jeziku koje nisam znala.

To što smo svi sudjelovali, a ne samo izabrani i to što smo radili sami plakat i predstavljanje.

Naučio sam nešto novo, dobio sam ocjenu koju sam zaslužio i zabavio sam se prezentirajući.

Što se tiče zadatka u kojem su trebali navesti što im se nije sviđjelo u projektu, učenici su uglavnom napisali da im se sve sviđjelo ili nisu ništa napisali ispod toga zadatka, ali dio učenika ipak je istaknuo da im se ponešto i nije sviđjelo. Ovo su neki od učeničkih odgovora:

To što su bili i u testu.

Nije mi se sviđio javni nastup pred razredom.

Malo mi je bilo neugodno izlagati pred drugima.

Nije mi se sviđjelo što smo jezične savjete morali javno predstavljati.

Bilo mi je vrlo stresno prezentirati svoj jezični savjet, ali svjesna sam da trebam raditi na tome.

Voljela bih opet sudjelovati jer smatram da prvi put kad sam izlagala mogao je proći puno bolje. Bilo bi lijepo da imamo još jednu priliku za izlaganje.

Uglavnom mi se sve sviđjelo, a one sitnice koje nisu ne pamtim. Jedino me se nije dojmilo smijanje učenika tijekom izlaganja koji nisu shvatili projekt dovoljno ozbiljno.

Bilo mi je malo stresno predstavljati svoj jezični savjet javno, ali ipak mi je pomoglo u razvijanju govornih vještina.

79 % učenika odgovorilo je da bi željelo i sljedeće školske godine sudjelovati u projektu *Čitamo jezične savjete – učimo hrvatski standardni jezik*, nitko nije odgovorio da ne bi htio sljedeće godine sudjelovati, a 21 % učenika odgovorilo da im je svejedno.

6. ZAKLJUČAK

Osim što su se upoznali s jezičnim savjetnikom kao jednim od osnovnih normativnih priručnika i osim što su mnogo toga naučili pripremajući jezične savjete i slušajući izlaganja jezičnih savjeta drugih učenika, učenici su izlažući jezične savjete razvijali i svoje komunikacijske i prezentacijske vještine, što je također bio jedan od ciljeva projekta. S obzirom na to da je velika većina učenika u anketi izrazila želju da i sljedeće školske godine sudjeluje u projektu, projekt će se nastaviti provoditi i u školskoj godini 2025./2026..

7. LITERATURA

- [1.] Goranka Blagus Bartolec, Lana Hudeček, Željko Jozić, Ivana Matas Ivanković, Milica Mihaljević, *555 jezičnih savjeta*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb, 2016.
- [2.] Sanda Ham, Jadranka Mlikota, Borko Baraban, Alen Orlić, *Hrvatski jezični savjeti*, Školska knjiga, Zagreb, 2014.
- [3.] Nives Opačić, *Reci mi to kratko i jasno: hrvatski za normalne ljude*, Novi Liber, Zagreb, 2009.